

K Ä S K K I R I

Tallinn

30.01.2018 nr 1-2/18/54

Keskkonnaregistri veekogude nimistus Torni oja andmete ja kalda kitsenduste korrigeerimine, Kuresoo kraavi kandmine keskkonnaregistrisse

1. ÕIGUSLIK JA FAKTILINE ALUS

1.1. Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 10.12.2009. a. määruse nr 186 „Keskkonnaministeeriumi põhimäärus“ § 10 punkti 7, § 11 lõike 1 ja keskkonnaregistri seaduse (edaspidi *KeRS*) § 38 lõike 2 punktide 5–6, § 39 lõike 3 alusel ning arvestades *KeRS* § 4 lõiget 1.

1.2. Keskkonnaministeerium on *KeRS* § 4 lõike 1 kohaselt keskkonnaregistri vastutav töötleja. *KeRS* § 39 lõike 3 kohaselt on keskkonnaregistri vastutaval töötlejal õigus esitada keskkonnaregistrisse kandmiseks andmeid keskkonnaregistri seaduses nimetatata alustel pärast nende andmete kontrollimist tunnustatud või akrediteeritud asutuste poolt.

KeRS § 38 lõike 2 punktide 5 ja 6 kohaselt on keskkonnaregistri inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõjutuse vähendamiseks määratud alade nimistusse ja veekogude nimistusse andmete kandmise aluseks õigusakt.

Tulenevalt eeltoodust on keskkonnaministri käskkiri õigusaktiks, mille alusel tehakse kandeid keskkonnaregistri veekogude nimistusse ja määratletakse veekogu alaliik, millest lähtuvalt rakendatakse veekogu rannal või kaldal veeseaduses (edaspidi *VeeS*) ja looduskaitseaduses (edaspidi *LKS*) sätestatud ranna ja kalda kasutamise piiranguid.

1.3. Keskkonnaministri 19.06.2015. a määruse nr 36 „Keskkonnaagentuuri põhimäärus“ § 5 alusel on Keskkonnaagentuuri üheks ülesandeks keskkonnaga seotud andmete kogumine ja analüüs. Sama määruse § 6 punkti 15 kohaselt täidab Keskkonnaagentuur talle õigusaktidega pandud andmekogude volitatud töötleja ülesandeid. Vabariigi Valitsuse 27.05.2003. a korraldusega nr 333 „Keskkonnaregistri volitatud töötleja määramine“ on määratud keskkonnaregistri, sh keskkonnaregistri seaduse § 12 sätestatud veekogude nimistu, volitatud töötlejaks Keskkonnaagentuur.

KeRS § 38 lõike 6 alusel tohib andmeandja seaduses nimetatud objektide (sh veekogude) paiknemiskaartidena kasutada riigi põhiregistrite kasutamist kindlustavasse Eesti kaardisüsteemi kuuluvaid kaarte. Ruumiandmete seaduse § 69 kohaselt on Eesti topograafia andmekogus (ETAK) olemasolevate andmete kasutamine kohustuslik teabevaldajate andmekogude pidamisel, andmete töötlemisel ja ruumiandmeteenuste osutamisel juhul, kui teabe hõivel või kasutamisel tuleb lähtuda topograafilistest ruumiandmetest. Keskkonnaregistri seaduse § 41 lõike 1 punkti 3 alusel on keskkonnaregistri volitatud

töötlejal lisaks andmekogude pidamisega seotud andmetöötlustele õigus töödelda keskkonnaregistri andmeid ulatuses, mida nõuab andmekogude vaheline andmete töötlemine seadusega sätestatud ulatuses. Seega tuleb Keskkonnaagentuuril tagada keskkonnaregistri ja ETAK-i vaheline andmete vastavus.

Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaagentuur tunnustatud asutus veekogude nimistu andmestike pidamisel ja uuendamisel keskkonnaregistri seaduse § 39 lõike 3 tähenduses.

- 1.4. Keskkonnaministeerium sai 19.09.2017 (KeM dokumendihaldussüsteemis KIRKE nr 17-6/17/6423) Keskkonnaagentuurilt ettepaneku eraldada keskkonnaregistris Torni oja ruumikuju küljest kuivenduskraav ning kanda see iseseisva objektina keskkonnaregistri veekogude nimistusse Kuresoo kraavina, registrikoodiga VEE1148720 (joonis 1).

Joonis 1. Torni oja (VEE1148712, joonisel märgitud sinisega) ja uue veekogu – Kuresoo kraav – (kavandatav registrikood VEE1148720, joonisel märgitud roosaga) asukoha ettepanek.

- 1.4.1 Keskkonnaagentuur selgitas, et sai 17.03.2017 kirjaga nr 6-1171402 Keskkonnaameti maapõue büroolt palve hinnata Torni ojale seatud kalda piiranguvööndi kehtivust ja ulatust seoses OÜ ASB Greenworld Eesti poolt 07.02.2017 Keskkonnaametile esitatud Nurme III turbatootmisala maavara kaevandamise loa taotlusega. Taotletav mäeeraldis asub Pärnu maakonnas Lavassaare turbamaardlas, külgnedes kehtivate mäeeraldistega Nurme Turvas (kaevandamisluba nr KMIN-009), Nurme II (kaevandamisluba nr KMIN-008) ja Elbu IV turbaraba (kaevandamisluba nr KMIN-033). Taotluse kontrollimisel selgus, et mäeeraldise ja selle teenindusmaa põhjaservas kulgeb kuni 10 ha pindalaga ja kuni 25 km² valgalaga Torni oja (keskkonnaregistri kood VEE1148712, kantud registrisse 10.01.2014 seoses vee erikasutusloa taotlusega), mille kalda piiranguvööndiga on taotletaval mäeeraldisel ja teenindusmaal kattumine ~34 m ulatuses.
- 1.4.2 Keskkonnaagentuur selgitas, et OÜ ASB Greenworld Eesti on oma 14.03.2017 kirjas avaldanud arvamust, et Torni oja lõik, mis kattub taotletava mäeeraldisega, on rajatud Elbu IV turbatootmisala kuivendusvõrgu välja ehitamisel projekti „Elbu IV turbatootmisala kuivenduse ja teede ehitusprojekt“ alusel ning tegu ei ole loodusliku vooluveekogu sängiga.

OÜ ASB Greenworld Eesti on lisanud taotlusele väljavõtte baaskaardist, mille kohaselt on Torni oja loodustekkelise osa pikkus suudmeks olevast Sauga jõest mõõdetuna umbes 1420 meetrit. Ülejäänud osa Torni ojast pikkusega ligikaudu 4680 meetrit on OÜ ASB Greenworld Eesti hinnangul tehisekkeline ja rajatud Elbu IV turbatootmisala kuivendusvõrgu välja ehitamisel.

OÜ ASB Greenworld Eesti soovib Torni oja tehisekkelise osa tunnistamist LKS § 37 lõige 4 tähenduses maavara või maa-ainese kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekoguks, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal ja mille kalda piiranguvööndis on lubatud maavara kaevandamine kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni maapõueseaduses sätestatud korras.

- 1.5. Keskkonnaministeerium analüüsis Torni oja (VEE1148712) lähte asukohta, ruumikuju, tekke ja kasutuse eripära ja selgitas välja alljärgnevad faktid:
- 1.5.1 Elbu IV turbatootmisala kuivendusvõrgu ehitusprojekti koostamise ajal, 2003. aastal, enne turbatootmisala tootmiseks ettevalmistamise algust, ei olnud Torni oja keskkonnaregistri veekogude nimistusse kantud. Elbu IV turbatootmisala kuivendusvõrgu ehitusprojekti lisaks olnud joonistel võeti projekti aluskaardiks 1996. a. baaskaart mõõtkavas 1:50 000, mille kohaselt Torni oja algab raba servalt ja on suudmeks olevast Sauga jõest mõõdetuna umbes 1420 meetri pikkune (joonis 2);

Joonis 2. Väljavõte 1996. a. baaskaardist Torni oja ja Elbu ja Nurme turbatootmisalade piirkonnas.

- 1.5.2 2002. aastal, enne Elbu IV turbatootmisalal turba kaevandamise alustamist, Maa-ameti tehtud ortofotol (joonis 3), on kaevandamata rabas näha loodusilmelise vooluveekogu voolusäng, mis algab Pärnu maakonnas, Are vallas, Kurena külas asuva maatüki „Elbu turbaraba“ (katastritunnus 73001:001:0355) loodeservas. 2003. aastal ei olnud Torni oja keskkonnaregistri veekogude nimistusse kantud ja kehtiv õigus võimaldas turba kaevandamist Torni oja kalda piiranguvööndis ja Torni oja voolusängi likvideerimist ülemjooksul;

Joonis 3. 2002. a. ortofoto, millel on näha vooluveekogu loodusilmeline säng, mis algab Elbu turbaraba loodeservast.

- 1.5.3 1996–2007 kehtinud põhikaardil (joonis 4) ja Eesti 1:50 000 kaardil 1997–2003 (joonis 5) on samuti näha Torni oja lähe maaüksuse Elbu turbaraba loodeservas. Seega on

The map shows the study area in the Gulf of Riga. Key features include the Elbu turbaraba (peat bog) and Halinga metskond 39 (forest management unit). Surrounding land parcels are labeled: Elbu III turbaraba, Elbu turbaraba, Halinga metskond 39, Silla, Vahemetsa, Ojalauda, Tor, and Nurme II rendikinnistu. A scale bar indicates distances of 0, 400, and 800m.

1.5.4 2017. aastal Maa-ameti geoportaalis avalikustatud ortofotolt on ilmne, et (joonis 6) maaüksusel Elbu turbaraba (73001:001:0355) on Torni oja endine looduslik voolusäng turba kaevandamise käigus hävinud;

Joonis 6. 2017. a. Maa-ameti geoportaali kaudu avalikustatud ortofoto, millel on näha, et Torni oja loodustekkeline osa on säilinud alates maaüksuse Elbu turbaraba (73001:001:0355) lõunaservast.

- 1.5.5 Keskkonnaagentuur kandis Torni oja keskkonnaregistrisse 10.01.2014, seoses vajadusega määratleda Elbu IV turbatootmisalalt ära juhitava kaevandusvee väljalaskmetele vett vastuvõttev veekogu ja moodustada edasiste analüüside tarvis terviklik vetevõrk. Torni ojaga on seotud Aktsiaselts Nurme Turvas esitatud vee erikasutusloa taotlus, mis on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 07.01.2014 nr PV 7-6/14/319 ja mille alusel on väljastatud vee erikasutusluba nr L.VV/324481. Keskkonnaagentuuri käsutuses ei olnud Torni oja esmase kande tegemise ajal korrektset infot, mille alusel oleks saanud Torni oja ülemjooksu kraave määrata eraldiseisvateks kaevandustekkelisteks veekogudeks. Seetõttu määras Keskkonnaagentuur Torni oja koostisesse ekslikult ka selle oja endise ülemjooksu piirkonnas asuva osa Elbu IV turbatootmisala kuivendusvõrgust.
- 1.6. Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaministeerium seisukohal, et Torni oja (VEE1148712) ruumikuju tuleb korrigeerida, eraldades Torni oja küljest Elbu IV turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kuivenduskraavi, Elbu turbatootmisala settebasseini ja settebasseini avatud väljavoolu selliselt, et Torni oja lähe asub maaüksusel „Halinga metskond 39“ (katastritunnusega 73001:001:0818) kohas, kus Elbu IV turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kuivenduskraav suubub Torni oja endisesse voolusängi, ligikaudsete koordinaatidega X: 6482173,9 ja Y: 529027,8.
- 1.7. Tulenevalt vajadusest analüüsida terviklikult Torni ojas, Sauga jõkke ja Pärnu lahte liikuvat saasteainekoormust on asjakohane ühendada kõik pinnavette liikuvad heitvee ja kaevandusvee suublad omavahel seotud vetevõrguks. Seetõttu tuleb samaaegselt Torni oja ruumikuju korrigeerimisega kanda keskkonnaregistrisse üks uus kraav- rajatis, mis seni oli arvatud Torni oja koostisse. Uus kraav-rajatis on Kuresoo kraav (kavandatava keskkonnaregistri koodiga VEE1148720). Torni oja ajakohastatud ruumikuju ja Kuresoo kraavi ruumikuju asukoha skeemid on toodud käesoleva käskkirja lisas.
- 1.8. Õigusselguse huvides selgitab Keskkonnaministeerium, et varasemalt Torni ojaga seotud keskkonnaloa jäävad pärast keskkonnaregistri kande tegemist kehtima, kuid Keskkonnaamet peab mõistliku aja jooksul pärast käesoleva keskkonnaregistri kande jõustumist korrigeerima keskkonnalubades kaevandusvett, heitvett või saasteaineid vastuvõtivate veekogude ja kraav- rajatiste andmed. Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 59 lõike 1 punktile 1 teeb Keskkonnaamet asjakohase muudatuse keskkonnaloas ilma avaliku menetluseta.
- 1.9. Tulenevalt eeltoodust on Keskkonnaministeerium seisukohal, et Torni oja küljest eraldatud Elbu IV turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kuivenduskraav on oma olemuselt turbakaevanduse koosseisu kuuluv ehitis, mille ääres ei kohaldu VeeS §-i 29 lg 2 p 2, LKS § 38 lg 1 p 5 ja LKS § 37 lg 1 p 3 sätestatud veekogu kalda veekaitsevöönd, veekogu kalda ehituskeeluvöönd ja veekogu kalda piiranguvöönd. Nimetatud ehitise ääres puudub kallasrada.
- 1.10. Lisaks eeltoodule on Keskkonnaministeerium seisukohal, et Kuresoo kraavi veele on asjakohane kohaldada selliseid füüsikalisi-keemilisi näitajaid, mis võimaldavad:
- 1.10.1 hoida Torni oja vett vastavuses vooluveekogumitele tüübiga 1A heale seisundile seisundi saavutamiseks kehtestatud üldlämmastiku, ammooniumlämmastiku, üldfosfori ja biokeemilise hapnikutarbe väärtustega, mis on kehtestatud keskkonnaministri 28.07.2009 määrusega nr 44 „Pinnaveekogumite moodustamise kord ja nende pinnaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, pinnaveekogumite seisundiklassid ja seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ning seisundiklasside määramise kord“;

- 1.10.2 tagada, et Torni ojas ei ületataks VeeS § 26⁵ lõike 10 alusel kehtestatud vesikonnaspetsiifiliste saasteainete, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete sisalduse keskkonnakvaliteedi piirväärtusi;
- 1.10.3 tagada VeeS § 3⁵ lg 1 sätestatud eesmärgi täitmine Torni oja suudmeks oleva 2A tüüpi vooluveekogumi „Sauga Hirve pkr-st suudmeni“ (lühend Sauga_3 kood 1148700_3) suhtes.

2. KÄSKKIRJA EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE PUUDUTATUD ISIKUTEGA

Käesoleva käskkirja aluseks on Keskkonnaametilt saadud info, mis on seotud OÜ ASB Greenworld Eesti (rg-kood 10468649) tehtud maavara kaevandamise loa taotlusega.

Katastriüksused, millel maa kasutamise piirangud muutuvad, on Eesti Vabariigi omandis. Käskkirja eelnõu saadeti 10.11.2017 kirjaga nr 17-6/17/6423-3 vastuväidete ja ettepanekute esitamiseks Sauga Vallavalitsusele, OÜ-le ASB Greenworld Eesti ja Eesti Keskkonnaühenduste Kojale.

Kaasatud isikud, valitsusasutused ja organisatsioonid ei esitanud eelnõule haldusmenetluses ettenähtud tähtjaks sisulisi keskkonnakaitselisi vastuväiteid. Maa-amet ja Keskkonnaamet esitasid mõned terminoloogilised ja tehnilised ettepanekud, mis võeti käskkirja vormistamisel arvesse.

3. OTSUS

Eeltoodust tulenevalt annan Keskkonnaagentuurile kui vee valdkonna andmekogude pidajale korralduse muuta keskkonnaregistri veekogude nimistu andmeid alljärgnevalt:

- 3.1. Arvata katastriüksustel “Halinga metskond 39” (tunnus 73001:001:0818) „Elbu turbaraba“ (tunnus 73001:001:0355) ja „Elbu IV turbaraba“ (tunnus 73001:001:0808) asuv Torni oja (VEE1148712) koosseisu määratud Elbu IV turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kuivenduskraav (tähistatud käskkirja lisas roosa joonega) välja Torni oja koosseisust ning teha vastav parandus Torni oja ruumikujus keskkonnaregistris vastavalt käesoleva käskkirja lisas toodud kaardipildile (Torni oja põhivoolutelg tähistatud käskkirja lisas sinise joonega). Keskkonnaagentuuril korrigeerida Torni oja pikkuse andmed vastavalt tehtud muudatusele.
- 3.2. Tulenevalt punktis 3.1 nimetatud kuivenduskraavide väljaarvamisest Torni oja (VEE1148712) koosseisust parandada Torni oja kalda tegevuspiirangute (kalda piiranguvöönd; kalda ehituskeeluvöönd; kalda veekaitsevöönd; kallasrada) asukoht ja ulatus.
- 3.3. Tulenevalt käesoleva käskkirja punktides 1.4–1.7 kanda Torni oja (VEE1148712) koosseisust välja arvatud Elbu IV turbatootmisala kuivendamiseks rajatud kuivenduskraav (tähistatud käskkirja lisas roosa joonega) keskkonnaregistri veekogude nimistusse kraavina Kuresoo kraav (keskkonnaregistri koodiga VEE1148720).
- 3.4. Tulenevalt punktis 3.3 nimetatud Kuresoo kraavi tekke eripärast, mis on kirjeldatud käesoleva käskkirja punktides 1.4–1.7, täpsustada selle kraavi registrikaardil info kalda tegevuspiirangute puudumise kohta.
- 3.5. Märkida Torni oja ja Kuresoo kraavi registrikaartidel keskkonnaregistri kande õiguslikuks aluseks keskkonnaregistri seaduse § 39 lõige 3 ja käesolev käskkiri.

- 3.6. Viidata Torni oja ja Kuresoo kraavi registrikaartidel seotud dokumentides käesolevale käskkirjale ja Keskkonnaametilt 17.03.2017 kirjaga nr 6-1171402 saadud infole, sh tööle nr 03883 „Elbu IV turbatootmisala kuivenduse ja teede ehitusprojekt“, Tallinn, 2003.

4. VAIDLUSTAMISVIIDE

Käesoleva käskkirja peale võib esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaja jooksul.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Kiisler

Minister

Saata: Keskkonnaagentuur, Keskkonnaamet, Tori Vallavalitsus, OÜ ASB Greenworld Eesti, Riigimetsa Majandamise Keskus, Maa-amet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Lisa: Torni oja (VEE1148712), ja Kuresoo kraavi (VEE1148720) uued ruumikujud Elbu ja Nurme turbatootmisalade piirkonnas

Joonis 1. Torni oja (VEE1148712) ja Kuresoo kraavi (VEE1148720) ajakohastatud ruumikujud Elbu ja Nurme turbatootmisalade piirkonnas (aluskaardiks Maa-ameti 2015. aasta ortofoto). Roosa värviga on märgitud Torni oja küljest eraldatav Kuresoo kraav. Sinise joonega on märgitud Torni oja ajakohastatud voolusäng.